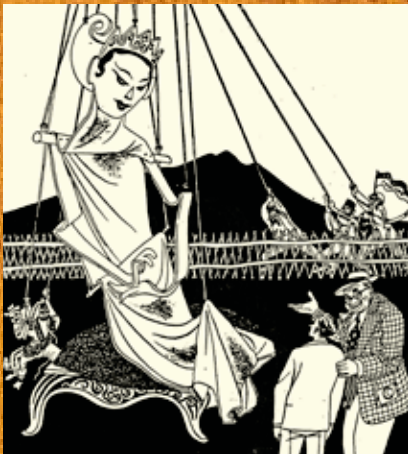

Geschiedenis in de klas

Dekolonisatie van Nederlands-Indië in prenten

NB Dit is een zichtexemplaar. Het toont u de titelpagina, inhoudsopgave, voorwoord en enkele representatieve prenten.

Beeldbronnen-reeks

3

Inhoud

1	Nederland en Nederlands-Indië: hoe het was en hoe het moest worden	4
2	Hoge Veluwe (april 1946) en Malino (juli 1946)	7
3	Linggadjati (november 1946)	15
4	De eerste politionele actie (juli-augustus 1947)	27
5	Buitenlandse ‘inmenging’	33
6	Renville (januari 1948)	47
7	De tweede politionele actie (december 1948-januari 1949)	53
8	De Ronde Tafel-conferentie (augustus-november 1949)	56
9	De soevereiniteitsoverdracht (27 december 1949)	66

Vormgeving

Hannie van den Berg Grafische Vormgeving en DTP

Samenstelling

Richard van den Berg, Bertine Bogaard, Bart Hoppenbrouwer, Henk Lammers, René van Rijn, John Tielman

De samenstellers hebben bij de eerste versie gewaardeerde redactionele medewerking ontvangen van Roen van der Geest en E. Hooftman (redactie), Henk Innemee (foto-werk) en E. Hooftman en Aad van de Wijngaart (layout).

De eindredactie van deze tweede versie was in handen van Conny Bastiaans. De tekst is grotendeels ongewijzigd gebleven. Annemiek Versluys (2011) deed beeldonderzoek voor deze tweede versie. Als gevolg daarvan is de technische kwaliteit van een groot aantal prenten sterk verbeterd.

Voorwoord

In het kader van het pre-doctorale gedeelte van de lerarenopleiding geschiedenis aan de Rijksuniversiteit Leiden heeft een zestal studenten Nederlandse weekbladen doorzocht op politieke prenten met als onderwerp de dekolonisatie van Nederlands-Indië na de Tweede Wereldoorlog. Dit boekje is daarvan het resultaat. Van de volgende bladen werden de jaargangen 1945 tot en met 1949 bekeken: *Vrij Nederland* (inclusief *De Stem van Nederland*), *De Groene Amsterdammer*, *Haags(ch)e Post*, *Elseviers Weekblad*, *De Linie* en *De Vlam*.

De Linie was vanaf 29 maart 1946 een weekblad, uitgegeven door Nederlandse Jezuiten. Het blad kon begrip opbrengen voor het Indonesische nationalisme.

De Vlam was de na-oorlogse voortzetting van *De Vonk*, het orgaan van de Internationale Socialistische Beweging. Een bijzonder kritische kijk op de Nederlandse politiek na de oorlog kenmerkte het blad. Het speurwerk in de Nederlandse weekbladen

leverde af en toe ook een prent op die door het blad was overgenomen van een buitenlands of binnenlands tijdschrift of dagblad. Ook dergelijke prenten zijn opgenomen.

De prenten zijn chronologisch geordend. Dit gebeurde eerst door middel van een hoofdstukkenindeling en vervolgens zoveel mogelijk binnen elk hoofdstuk. Elke prent is voorzien van een titel (tussen ' ... ' wanneer het de oorspronkelijke titel betreft) en van een toelichting.

Als een prent een onderschrift had, dan hebben we deze in de toelichting opgenomen. Als wij over prenten beschikten met goed leesbare titels en/of onderschriften dan hebben we deze in beeld gebracht.

De herhaling daarvan in de toelichting is onze ogen geen bezwaar.

Ook zijn steeds de naam van de tekenaar en de oorspronkelijke vindplaats vermeld voorzover deze ons bekend waren.

1 Nederland en Nederlands-Indië: hoe het was en hoe het moest worden

1

Karikatuur: 'Handen af van Indonesië'

Tekenaar: Frits

Origineel: De Vlam 6-10-1945

De tekenaar waarschuwt tegen het sarren van Indonesië door middel van een gedicht en het symbool van een getergde buffel.

Zult gij nog langer ons vertrappen,
Uw hart vereeten door het geld,
En doof voor eis van recht en rede,
De zachtheid tergen tot geweld?

Das zij de buffel ons ten voorbeeld,
Die sarrens moe, de hoornen wet,
Den wreden draver in de lucht werpt
En met zijn lompen hoef verplet.

HANDEN AF VAN INDONESIË!

2

Karikatuur: 'Geen delegatie der P.(erhimpoenan) l.(ndonesia) naar Batavia'

Tekenaar: Jordaan

Origineel: De Groene Amsterdammer 20-10-1945

De minister van Overzeese Gebiedsdelen, Logemann, probeerde contact met de nieuwe leiders in Indonesië te krijgen. In deze periode stelde de republikeinse leiders zich echter op het standpunt dat er geen gemeenschappelijke basis voor het voeren van besprekingen was.

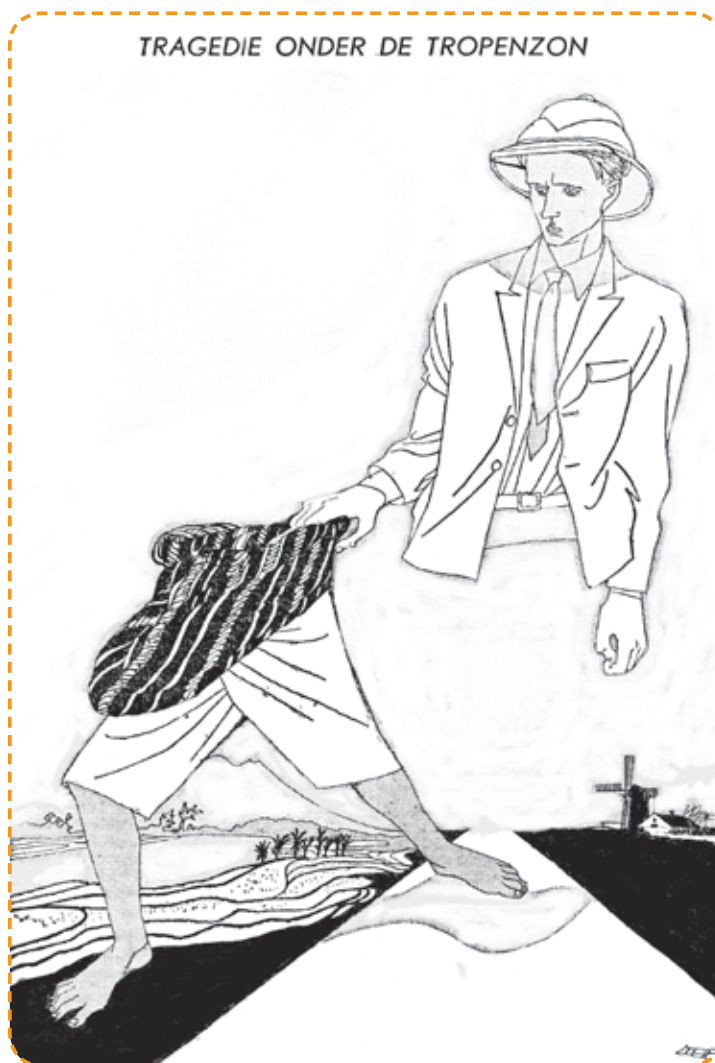

3
 Karikatuur: 'Ik geloof warempel dat ik een andere bril nodig heb ... !'

Tekenaar: Jordaan

Origineel: De Groene Amsterdammer 6-10-1945

In de oude koloniale optiek zag men Nederlands-Indië als een onafhankelijk gebied. Het opvoedingsbeleid was er op gericht om het land langzaam naar een grotere zelfstandigheid te laten groeien. Na de Tweede Wereldoorlog veranderde dit, omdat de ontwikkelingen in Indonesië veel sneller gingen dan men had verwacht.

4
 Karikatuur: 'Tragedie onder de tropenzon'

Tekenaar: Eppo Doeve

Origineel: Vrij Nederland 27-10-1945

De tekenaar schetst de verwijdering tussen Nederland en Indonesië.

5
 Karikatuur: 'Waar kwam het geld van de N.S.B. vandaan?'

Tekenaar: Wim van Wieringen

Origineel: De Vlam 8-12-1945.

Het onderschrift: 'Mussert bevestigt: Uit Indië'
 De tekenaar suggereert dat de NSB geld kreeg uit Indië, alwaar de kolonisten de bevolking vertrapt en Mussert bestuurden als een marionet.

MUSSERT BEVESTIGT: UIT INDIË!